

11.12.2025

Valtioneuvoston päätös Pohjois-Savon hyvinvointialueen hakemukseen lisärahoituksesta vuodelle 2025

Asia

Pohjois-Savon hyvinvointialue haki 10.9.2025 hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021), jäljempänä *rahoituslaki*, 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta turvatakseen alueensa väestölle perustuslain mukaiset riittävät sosiaali- ja terveystalvet sekä pelastuspalvelut yhteensä 26,1 miljoonaa euroa vuodelle 2025 sekä 128 miljoonaa euroa vuosien 2023 ja 2024 alijäämien kattamiseen.

Valtiovarainministeriö asetti 3.10.2025 rahoituslain 26 §:ssä tarkoitetun valmisteluryhmän lisärahoitusta koskevan päätöksen valmistelua varten. Valmisteluryhmän tehtävä on rahoituslain 11 ja 26 §:n mukaisesti arvioida Pohjois-Savon hyvinvointialueen hakeman lisärahoituksen edellytyksiä, tarvittavan lisärahoituksen määrää sekä hyvinvointialueelle mahdollisesti asetettavia ehtoja. Valmisteluryhmän toimikausi oli 10.10.–5.12.2025. Hyvinvointialueen arvio tarvittavan lisärahoituksen määrästä täsmentyi valmisteluryhmän työskennellessä 14,2 miljoonaan euroon.

Valmisteluryhmän arvion mukaan alueen rahoituksen taso kuluvana vuonna riittäisi lakisääteisten palvelujen järjestämisen kustannusten kattamiseen. Näin ollen voidaan arvioida, ettei kyse ole rahoituslaissa tarkoitettulla tavalla siitä, että vuotuinen rahoituksen taso vaarantaisi perusoikeuskytkentäisten palvelujen järjestämisen, eikä oikeutta lisärahoitukseen synny.

Rahoituslain 26 §:n mukaan valtioneuvosto päättää lisärahoituksesta valtiovarainministeriön esityksestä, joka pohjautuu edellä mainittuun ministeriöiden ja hyvinvointialueen yhteiseen valmisteluun. Päätösesitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön kanssa.

Päätös

Valtioneuvosto on tänään yleisistunnossaan päättänyt hylätä Pohjois-Savon hyvinvointialueen hakemuksen lisärahoituksesta vuodelle 2025 rahoituslain 11 §:n perusteella, koska ei ole osoitettu, että rahoituksen taso vuonna 2025

vaarantaisi mainitussa pykälässä tarkoitetulla tavalla perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettujen riittävien sosiaali- ja terveystalvelujen tai perustuslain 7, 15 ja 20 §:ssä tarkoitettuihin perusoikeuksiin liittyvien pelastustoimen palvelujen järjestämisen alueella ottaen huomioon myös hyvinvointialueen edellytykset järjestää muut lakisääteiset tehtävät.

Perustelut

1. Sovellettava lainsäädäntö

Rahoituslain 11 §:n mukaan, jos rahoituksen taso muutoin vaarantaisi perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettujen riittävien sosiaali- ja terveystalvelujen tai perustuslain 7, 15 ja 20 §:ssä tarkoitettuihin perusoikeuksiin liittyvien pelastustoimen palvelujen järjestämisen, hyvinvointialueella on oikeus saada rahoituslain 2–4 luvussa säädetyn lisäksi valtiolta rahoitusta se määrä, joka on tarpeen mainittujen sosiaali- ja terveystalvelujen ja pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi (*lisärahoitus*) ottaen huomioon hyvinvointialueen edellytykset järjestää muut lakisääteiset tehtävät. Lisärahoitusta koskevaan päätökseen voidaan ottaa palvelujen vaikuttavuutta, laatua, määrää tai järjestämisen tehokkuutta koskevia ehtoja. Lisärahoitus myönnetään valtion talousarvioon otettavasta määrärahadista.

Rahoituslain 26 §:ssä säädetään lisärahoituksen myöntämisestä. Valtiovarainministeriö asettaa lisärahoitusta koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveystministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lisärahoituksen edellytyksiä, tarvittavan lisärahoituksen määrää sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja.

Rahoituslain 11 §:n perustelujen (HE 241/2020 vp, s. 945) mukaan lisärahoituksen tarpeen arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon, jossa hyödynnetään hyvinvointialueiden ohjausprosessissa saatua tietoa sekä muuta ajantasaista tietoa hyvinvointialueen taloudesta ja toiminnasta. Arviointiperusteina ovat muun muassa palvelujen saatavuuden toteutunut kehitys, arviot saatavuuden ongelmista ja hyvinvointialueiden mahdollisuuksista toteuttaa taloutensa ja toimintansa muutoksia sekä hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne.

Lisärahoituksen tarpeen arvioinnissa tarvittavaa tietoa saadaan rahoituslain 11 §:n perustelujen (HE 241/2020 vp, s. 945) mukaan eri lähteistä. Arvioinnissa käytettäviä hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien järjestämistä ja taloutta koskevia tietoja saadaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021), pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) ja hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021), jäljempänä, *hyvinvointialuelaki*,

perusteella ohjaus- ja neuvotteluprosesseissa sekä hyvinvointialuelain perusteella hyvinvointialueiden toimittamista taloustiedoista (tilinpäätös-, osavuosikatsaus- ja kustannustiedot). Myös muuta hyvinvointialueiden talouden ja palvelujärjestelmän tilaa kuvaavaa, objektiivisesti arvioiden perusteltavissa olevaa tietoa, voidaan hyödyntää arvioinnissa.

Perustuslakivaliokunta (PeVL 17/2021 vp, s. 24; PeVL 15/2018 vp, s. 24) on pitänyt hyvinvointialueen oikeutta lisärahoitukseen merkityksellisenä suhteessa hyvinvointialueiden rahoitusperiaatteen toteutumiseen sekä valtion viimekätiseen velvollisuuden turvata perusoikeuksien toteutuminen. Perustuslain mukaiseen perusoikeuksien toteuttamisvelvoitteeseen kuuluu valtion vastuu huolehtia siitä, että perustuslain 121 §:n 4 momentissa tarkoitetuilla alueilla on käytännön edellytykset suoriutua tehtävistään (PeVL 26/2017 vp, s. 22; ks. myös PeVL 10/2015 vp ja PeVL 37/2009 vp).

Budjettirajoitteella ei voida rajoittaa lakisääteisten palvelujen saatavuutta (PeVL 26/2017 vp, s. 22–22, ks. myös PeVL 20/2004 vp, PeVL 63/2014 vp, PeVL 19/2016 vp). Sosiaali- ja terveyspalveluissa rahoitusperiaatteen merkitystä korostaa perustuslain 19 §:n 3 momentin ja 22 §:n mukainen turvaamisvelvollisuus. Ratkaisevassa asemassa hyvinvointialueille osoitettujen tehtävien asianmukaisen hoitamisen turvaamisessa on nimenomaan valtion rahoituksen riittävyys ja sen oikea kohdentaminen (PeVL 15/2018 vp, s. 21). Hyvinvointialueen rahoituksen riittävyyden ja perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaisten oikeuksien turvaamisen kannalta merkityksellistä on, että lisärahoituksen saamiseen on edellytysten täytyessä oikeus, eikä myöntäminen riipu tältä osin valtioneuvoston harkinnasta (PeVL 17/2021 vp, s. 24).

Rahoituslain 11 §:n perusteluissa (HE 241/2020 vp, s. 944–945) todetaan, että perustuslain mukainen rahoitusperiaate tässä yhteydessä viittaa erityisesti siihen, että voimavarojen on annettava mahdollisuudet saada lain mukaisesti perustellun tarpeen mukaisesti riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen palvelut. Voimavarojen riittävyyttä tulee tällöin arvioida viime kädessä yksilöiden tarpeen, eikä keskimääräisen väestön perusteella.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin päätöksessä 23.4.2025 hyvinvointialueiden talousnormiston ja järjestämisvastuuta määrittävän lainsäädännön välisestä ristiriidasta (OKV/3069/10/2024) todetaan (s. 25 ja 28) lainsäädännön perusteella olevan selvää, että lisärahoitus on selkeästi tarkoitettu ensisijaiseksi menettelyksi tilanteessa, jossa rahoituksen taso vaarantaa palveluiden järjestämisen perusoikeuksien toteuttamisen turvaavalla tavalla ja lisärahoituksen hakeminen on alueen ensisijainen keino rahoituksen riittävyyden vaarantaessa perustuslaissa ja laissa edellytetyt palvelut. Oikeuskansleri toteaa päätöksessä (s. 25–26), että yleisellä tasolla valtion velvollisuus on huolehtia siitä, että hyvinvointialueille annettava rahoitus on riittävää, ja hyvinvointialueiden velvollisuus on huolehtia siitä, että palveluja ei jätetä järjestämättä. Ei voida

kuitenkaan välttyä siltä, että hyvinvointialueiden voi olla välttämätöntä priorisoida ja karsia joidenkin palvelujen osalta joitakin toimintoja siltä osin, kuin lainsäädäntö jättää palveluiden järjestäjälle harkintavaltaa. Epäselvässä tilanteessa hyvinvointialueen on lisärahoitusta hakiessaan selvittäessään hakemuksensa perusteita pyrittävä osoittamaan, mitä sellaisia keinoja alueella käytännössä olisi käytettävissään taloutensa tasapainottamiseksi ja alijäämänsä kattamiseksi, jotka eivät vaaranna perusoikeuksia. Toisaalta valtioneuvoston päättäessä asiasta on asiaa valmistelevalle ministeriöllä selvittämisvelvollisuus ja päätöksen osalta perusteluvelvollisuus.

Lisärahoituksen tarpeen arvioinnissa voidaan päätyä myös siihen, että alueen rahoituksen todetaan olevan riittävä. Rahoituslain 11 §:n perustelujen (HE 241/2020 vp, s. 946) mukaan, jos olisi arvioitavissa, että esille tuodut ongelmat eivät johdu siitä, että hyvinvointialueen rahoituksen taso lähtökohtaisesti olisi liian alhainen, vaan hyvinvointialue pystyisi omilla päätöksillään turvaamaan palvelujen järjestämisen, hyvinvointialueita tulisi ohjata toteuttamaan valtion ja hyvinvointialueiden ohjaus- ja neuvotteluprosessissa todettuja hyvinvointialueilla toteutettavissa olevia kustannusten hallinnan kannalta välttämättömiä toimenpiteitä ja muita mahdollisia toimenpiteitä.

Lisärahoitus on osa yksittäiselle hyvinvointialueelle kyseiselle varainhoitovuodelle maksettavaa yleiskatteellista rahoitusta. Lisärahoitus turvaa varainhoitovuoden rahoituksen tason siinä tilanteessa, jossa rahoitus ei muutoin olisi riittävä perusoikeuksien turvaamiseen kytkeytyvien palvelujen järjestämiseen. Lisärahoituksen myöntäminen liittyy siten nimenomaan kyseessä olevan varainhoitovuoden rahoituksen tason riittävyden arviointiin. Arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota myös alueen mahdollisuuksiin tehdä omia toimenpiteitä rahoituksen riittävyden turvaamiseksi.

Koska rahoituslaissa säädettyjen lisärahoituksen myöntämisperusteiden mukaan lisärahoitus on tarkoitettu kuluvan vuoden palvelujen rahoituksen turvaamiseen, sitä ei myönnetä edellisten vuosien alijäämän kattamiseen. Jos hyvinvointialue ei saa katettua alijäämää hyvinvointialueissa säädettyssä määräajassa, valtiovarainministeriö voi laissa säädettyjen edellytysten täytyessä käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn. Valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa; hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin; konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai hyvinvointialueelle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainanottovaltuus taikka rahoituslain 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta. Arviointimenettely voisi johtaa lainsäädännön mukaista alijäämän kattamisen määräaikaan pidemmälle ajanjaksolle ulottuviin toimenpiteisiin.

Terveysthuollon palvelujen saattamiseksi lainmukaisiksi tarvittavat toimenpiteet (5,4 miljoonaa euroa) sisältyvät tämän vuoden tilinpäätösennusteeseen ja hyvinvointialue on jo toteuttanut toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi kuluvana vuonna. Valmisteluryhmän näkemyksen mukaan alueella olisi kuluvana vuonna ollut ja osin edelleen on käytettävissään rakenteellisia, palveluverkkoon liittyviä ja toiminnallisia keinoja, joiden avulla terveyspalvelujen tarvittavat taloudelliset resurssit olisivat olleet ja olisivat kohdennettavissa palvelujen lainmukaistamiseksi alueen saaman rahoituksen puitteissa. Palvelujen saatavuuden ongelmat silmätaudeissa eivät ole ratkaistavissa yksinomaan alueen omin toimin tai rahoitusta kohdentamalla, koska juurisyyinä on yhteistyöalueen ja osin kansalliset ongelmat silmälääkärin saatavuudessa.

Sosiaalihuoltolain mukaiset **iäkkäiden henkilöiden palvelut** toteutuvat hyvinvointialueella pääosin lainsäädännön mukaisesti. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen osalta lainmukainen palveluihin pääsy ei kuitenkaan kaikilta osin toteudu. Yli kolme kuukautta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen jonottaneita on alueella noin 30 henkilöä. Kotihoito järjestetään alueella lainmukaisesti, mutta palveluun pääsystä on aika ajoin viiveitä. Valmisteluryhmä kuitenkin arvioi, että ottaen huomioon laissa säädettyä pidempään palveluasumispaikkaa jonottaville jo järjestettävien korvaavien palvelujen kustannukset, lisärahoitustarvetta ei ikääntyneiden palveluissa synny.

Vammaisten henkilöiden palvelut eivät toteudu hyvinvointialueella kaikilta osin lainsäädännön mukaisesti. Palvelujen saatavuudessa on ongelmia ja lakisäätöisissä määrärajoissa on viivästyksiä. Itä-Suomen aluehallintovirasto on kiinnittänyt valvonnassaan huomiota merkittäviin puutteisiin Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaisten henkilöiden palvelujen päätöksenteossa, palvelutarpeen arvioinnissa, asiakasasiakirjamerkintöjen tekemisessä, palvelujen omavalvonnassa sekä omaishoidon tuen resursseissa. Lisäksi alueella on ollut puutteita kehitysvammaisten asiakkaiden itsemääräämisoikeutta koskevien asioiden hoidossa vuonna 2025. Valmisteluryhmä arvioi palvelutuotannon olevan edelleen osin riittämätöntä ja järjestämisen epäyhtenäistä. Palvelujen saattamista lainmukaisiksi koskevat toimenpiteet (1,22 miljoonaa euroa) sisältyvät osittain (0,99 miljoonaa euroa) tämän vuoden tilinpäätösennusteeseen ja hyvinvointialue on jo toteuttanut toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi kuluvana vuonna. Valmisteluryhmän näkemyksen mukaan alueella olisi kuluvana vuonna ollut ja osin edelleen on käytettävissään keinoja, joiden avulla tarvittavat taloudelliset resurssit olisivat olleet ja olisivat kohdennettavissa palvelujen lainmukaistamiseksi alueen saaman rahoituksen puitteissa.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut eivät toteudu hyvinvointialueella kaikilta osin lainsäädännön mukaisesti. Palvelujen riittämättömyys koskee erityisesti sosiaalihuoltolain mukaisten lapsiperhepalvelujen ja lastensuojelun avohuollon tukipalvelujen, mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä psykologien saatavuutta. Itä-Suomen aluehallintovirasto on antanut useita valvontapäätöksiä ja

huomautuksia hyvinvointialueelle lasten, nuorten ja perheiden palvelujen puutteiden vuoksi. Mielenterveyspalvelujen puutteita on korjattu. Hyvinvointialue hakee lisärahoitusta kohdentaakseen 1,2 miljoonaa euroa hoitoon pääsyyn perustason lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin, 0,2 miljoonaa euroa puheterapian saatavuuden turvaamiseksi, 0,35 miljoonaa euroa lastensuojelun henkilöstömitoituksen ja käsittelyaikojen lakisääteiselle tasolle saattamiseksi, 0,45 miljoonaa euroa fysioterapeuttien, toimintaterapeuttien ja neuropsykiatristen valmentajien palkkaamiseen sekä 2,4 miljoonaa euroa opiskeluhuollon psykologien saatavuuden turvaamiseksi. Näiden palvelujen saattamista lainmukaisiksi koskevat toimenpiteet (4,6 miljoonaa euroa) sisältyvät osittain (3,9 miljoonaa euroa) tämän vuoden tilinpäätösennusteeseen. Valmisteluryhmän näkemyksen mukaan hyvinvointialue on tehnyt kuluvana vuonna korjaustoimia palvelukokonaisuudessa ja alueella on ollut sekä edelleen on mahdollista parantaa resurssien kohdentamista, tarkastella palveluverkkoa sekä tehdä muita rakenteellisia ja toiminnallisia toimia palvelujen toteutumisen turvaamiseksi alueen saaman rahoituksen puitteissa.

2.2. Pelastustoimen järjestäminen

Valmisteluryhmän arvion mukaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelut eivät toteudu kaikilta osin lainmukaisesti. Hyvinvointialue arvioi pelastustoimeen kohdennettavan lisärahoituksen tarpeeksi yhteensä noin kolme miljoonaa euroa. Aluehallintovirasto on antanut hyvinvointialueelle korjausmääräykset vuosina 2021 ja 2025 huomattavien epäkohtien korjaamiseksi. Muilta osin hyvinvointialue on järjestänyt pelastustoimen palvelut käytettävissä olevista resursseista huolimatta vuonna 2025 kohtuullisen kattavasti. Toiminnassa on kuitenkin useita kehittämiskohteita ja palvelujen järjestäminen uhkaa vaarantua tulevaisuudessa, jos henkilöstöresurssit ja kalustoinvestoinnit eivät vastaa tarvetta. Valmisteluryhmän näkemyksen mukaan hyvinvointialue on tehnyt kuluvana vuonna korjaustoimia palvelukokonaisuudessa ja alueella on ollut sekä edelleen on mahdollista parantaa resurssien kohdentamista siten, että pelastustoimen palvelujen toteutuminen voidaan kuitenkin turvata alueen saaman rahoituksen puitteissa.

2.3. Hyvinvointialueen taloudellinen tilanne vuonna 2025

Pohjois-Savon hyvinvointialueen yleiskatteinen valtionrahoitus vuonna 2025 on noin 1,29 miljardia euroa. Hyvinvointialueen toimintatuottojen määrä on noin 288 miljoonaa euroa. Siirtymätasaus vähentää alueen rahoitusta noin 5,5 miljoonaa euroa vuonna 2025. Hyvinvointialueen laatiman tammi-syyskuun ennusteen perusteella alueen toimintakulut vuonna 2025 ovat yhteensä 1,541 miljardia euroa. Rahoitustulot ja -menot (netto) ovat yhteensä - 8,3 miljoonaa euroa. Valtion rahoitus yhdessä toimintatuottojen kanssa ylittää

ennustetut toiminta- ja rahoituskulut 28,7 miljoonalla eurolla. Pohjois-Savon hyvinvointialueen esittämä tarkentunut lisärahoitustarve palvelujen puutteiden korjaamiseksi vuodelle 2025 on yhteensä 14,2 miljoonaa euroa. Alueen rahoituksen taso kuluvana vuonna riittäisi näin ollen lakisääteisten palvelujen kustannusten kattamiseen, ottaen huomioon valmisteluryhmän työssä havaitut puutteet alueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvelvoitteissa, niiden korjaamiseksi kuluvana vuonna jo tehdyt ja vielä tehtävissä olevat toimenpiteet sekä kohdennetut resurssit.

Alueen kassan riittävyys oli vuoden 2024 lopussa 16 päivää, ja ennusteen mukaan se pysyy samalla tasolla vuoden 2025 lopussa. Alue ei ole nostanut lyhytaikaista lainaa. Yhteensä alueella on luottolimiitin ja hyvinvointialuetodistusohjelmien kautta varauduttu lyhytaikaiseen luottoon 340 miljoonan euron edestä. Puolen vuoden toteuman perusteella alueen rahavarat olivat lähes 167 miljoonaa euroa, mikä on asukaskohtaisesti lähes kaksinkertainen määrä maan keskitasoon nähden.

2.4. Kokonaisarvio vuoden 2025 lisärahoitustarpeesta

Hyvinvointialueella on rahoituslain 11 §:n mukaan oikeus lisärahoitukseen, jos rahoituksen taso muutoin vaarantaisi perusoikeuksiin kytkeytyvien palvelujen järjestämisen alueella. Ottaen huomioon alueen vuoden 2025 rahoituksen tason ja palvelujen tilinpäätösennusteen mukaiset sekä valmisteluryhmän työn aikana läpikäytyt järjestämisen kustannukset valmisteluryhmän arvion mukaan alueen rahoituksen taso kuluvana vuonna riittäisi lakisääteisten palvelujen järjestämisen kustannusten kattamiseen. Edellä mainitut palvelujen toteutumisessa havaitut sekä valvontaviranomaisten osoittamat puutteet saataisiin valmisteluryhmän näkemyksen mukaan käytettävissä olevalla rahoituksella korjattua, siltä osin kuin niissä on kyse nimenomaan rahoituksen tasoon liittyvistä ongelmista. Näin ollen voidaan arvioida, ettei kyse ole rahoituslaissa tarkoitettulla tavalla siitä, että vuotuinen rahoituksen taso vaarantaisi perusoikeuskytkentäisten palvelujen järjestämisen, eikä oikeutta lisärahoitukseen synny.

Oikeuskansleri on todennut palvelujen järjestämistä ja alijäämän kattamista koskevan lainsäädännön välistä suhdetta koskevassa ratkaisussaan (OKV 3069/10/2024), että perustuslakiin ja lakiin perustuvia palveluita ei voida jättää lainvastaisella tavalla hoitamatta hyvinvointialueella alijäämän kattamisvelvoitteen toteuttamiseksi. Tämä tarkoittaa myös sitä, että alueen tulee laatia vuosittain talousarvio siten, että lakisääteisten tehtävien järjestämiseen varataan tarvittavat varat. Hyvinvointialueen tulee tehdä talouden tasapainon saavuttamiseksi sopeutustoimia sen verran, kuin on mahdollista ilman, että perustuslaissa jokaiselle turvatut riittävät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut lainvastaisella tavalla vaarantuvat.

Pohjois-Savon hyvinvointialue haki lisärahoitusta palvelujen toteutumisessa olevien puutteiden korjaamisen lisäksi kertyneiden alijäämien kattamiseen. Koska lisärahoitus on tarkoitettu kuluvan vuoden palvelujen rahoituksen turvaamiseen, lisärahoitusta ei myönnetä alijäämän kattamiseen. Jos hyvinvointialue ei saa katettua kertynyttä alijäämäänsä hyvinvointialueillaissa säädettyssä määräajassa, valtiovarainministeriö voi laissa säädettyjen edellytysten täytyessä käynnistää arviointimenettelyn.

3. Valtioneuvoston arviointi lisärahoituksen edellytyksistä

Lisärahoitusoikeuden, -tarpeen tai -määrän arvioinnissa tarkastellaan hyvinvointialueen varainhoitovuonna käytettävissä olevan rahoituksen tasoa suhteessa perusoikeuskytkentäisten ja lakisääteisten tehtävien järjestämisen kustannuksiin, ei alueelle kertynyttä alijäämää tai sen kattamista.

Valtioneuvosto yhtyy valmisteluryhmän arvioon siitä, että Pohjois-Savon hyvinvointialue ei ole kuluvana vuonna järjestänyt kaikkia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluja lainsäädännön mukaisesti. Arvioitaessa alueen oikeutta saada lisärahoitusta tulee tarkastella myös niitä toimenpiteitä, joita alue voi tehdä rahoituksen tason riittävyyden turvaamiseksi.

Valtioneuvosto toteaa, että Pohjois-Savon hyvinvointialueella on ja olisi ollut käytettävissään mahdollisuuksia kohdentaa kuluvan vuoden rahoitusta palvelujen turvaamiseksi siten, että havaittuja puutteita voitaisiin ja olisi voitu korjata.

Valtion rahoitus ja toimintatuotot ylittävät alueen toiminta- ja rahoituskulut 28,7 miljoonalla eurolla syyskuussa tehdyn toteumaennusteen mukaan. Edellä kuvatuin perustein, koska on arvioitavissa, että hyvinvointialue pystyy omilla päätöksillään turvaamaan perusoikeusliitännäisten palvelujen järjestämisen, voidaan katsoa, että hyvinvointialueen ongelmat eivät johdu siitä, että hyvinvointialueen rahoituksen taso on lähtökohtaisesti kuluvana varainhoitovuonna liian alhainen. Näin ollen valtioneuvosto hylkää Pohjois-Savon lisärahoitushakemuksen.

Valtioneuvosto korostaa oikeuskanslerinkin ratkaisussaan toteamaa¹ hyvinvointialueen velvoitetta edelleen priorisoida ja karsia joidenkin palvelujen osalta joitakin toimintoja siltä osin, kuin lainsäädäntö jättää palvelujen järjestäjälle harkintavaltaa.

¹ Oikeuskanslerin ratkaisu OKV/3069/10/2024 (pdf), s. 26. Luettavissa: https://oikeuskansleri.fi/documents/1428954/230633213/julkaistu_ratkaisu_hyvinvointialueiden_velvoite_alijaaman_kattamiseen+ OKV_3069_10_2024.pdf/bd5f30ef-7fc8-606f-5b7b-587d1f8d008f/julkaistu_ratkaisu_hyvinvointialueiden_velvoite_alijaaman_kattamiseen+ OKV_3069_10_2024.pdf?t=1745559443870.

Muutoksenhaku

Rahoituslain 30 §:n mukaan, jos hyvinvointialue on tyytymätön päätökseen hyvinvointialueen lisärahoituksen myöntämisestä, hyvinvointialueella on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä päätöksen tehneelle viranomaiselle oikaisuvaatimus. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

Hallitusneuvos Kirsi Ruuhonen